

Nr 239.

Ankom till riksdagens kansli den 5 december 1941 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 till förstärkning av riksräkenskapsverkets administration m. m.

(3:e avd.)

I propositionen nr 337 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 7 november 1941, föreslagit riksdagen att till Riksräkenskapsverket: Förstärkning av riksräkenskapsverkets administration m. m. å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 under sjunde huvudtiteln anvisa ett anslag av 73,000 kronor.

Till riksräkenskapsverket äro för budgetåret 1941/42 anvisade ett förslagsanslag av 695,000 kronor till avlöningar och ett förslagsanslag av 94,000 kronor till omkostnader.

Vid 1939 års lagtima riksdag fastställdes ny organisation för riksräkenskapsverket. Under tiden därefter ha krisförhållandena medfört en ökning av verkets arbetsbörda, varjämte en del av verkets befattningshavare kommit att tagas i anspråk för uppdrag utom verket. Detta i förening med strävandena att begränsa kostnaderna för statsförvaltningen har givit anledning till provisoriska organisationsåtgärder, innebärande i första rummet överflyttning av arbetsuppgifter på underordnad personal. Vid fastställandet av den gällande avlöningsstaten räknades med en av berörda förhållanden föranledd ökning av kostnaderna för avlöningar åt icke-ordinarie personal. Ökningen begränsades dock i huvudsak till vad som erfordrades för avlöningar åt dylik personal anställd med anledning av den ordinarie personalens minskning genom tjänstledigheter och vakanser.

Den fortsatta utvecklingen har medfört behov av ytterligare provisoriska organisationsåtgärder inom riksräkenskapsverket. På sätt ömförmälts i propositionen nr 305 till innevarande års riksdag medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1941, att från det under sjunde huvudtiteln uppförda förskottsanslaget till allmänna utgifter för försvarsberedskap: förstärkning av den civila administrationen m. m. finge disponeras dels ett belopp av högst 27,000 kronor till förstärkning av riksräkenskapsverkets personal för granskning av räkenskaperna för de militära centralförvaltningarnas huvudkassor samt för handläggning av å ämbetsverkets budgetbyrå förekommande göromål avseende redovisningen av försvarsutgifterna m. m., dels ock ett belopp av högst 1,500 kronor till reseersättningar i samband med förenämnda räkenskapsgranskning.

I skrivelse den 13 oktober 1941 har *riksräkenskapsverket*, i samband med äskande av anslag för budgetåret 1942/43, framlagt en plan till den förstärkning av ämbetsverkets organisation, som ämbetsverket anser nödvändig med hänsyn till krisförhållandena. Planen omfattar även de förstärkningsåtgärder, vartill medel enligt nyssnämnda beslut ställts till förfogande från förskottsstaten. För bestridandet av de med förstärkningen förenade utgifterna har ämbetsverket hemställt om anvisande av särskilt krisanslag såväl å tilläggsstat för innevarande budgetår som å riksstaten för nästa budgetår.

Beträffande revisionsbyråernas personal föreslår ämbetsverket en förstärkning av för icke-ordinarie personal hos verket anvisade medel med 71,500 kronor, motsvarande årskostnaden för 14 kvinnliga biträden och 8 tjänstemän i amanuensgraden. Härtill skulle för vikariatsersättningar, beräknade dels för två befattningshavare, vilka skulle såsom förordnade å förste revisorstjänst få i uppdrag att biträda vid ledningen av revisionsarbetet, dels för en befattningshavare såsom förordnad å kansliskrivartjänst, komma ett belopp av omkring 1,220 kronor, likaledes för budgetår räknat.

Riksräkenskapsverket har vidare anfört, att de nytillkomna arbetsuppgifterna å budgetbyrån till stor del äro av sådan vikt, att tillförordnade byråchefen å byrån nödgas själv i stor utsträckning ägna sig åt dessa uppgifter. Då han under sådana förhållanden ansetts förhindrad att i erforderlig mån taga befattning med övriga å byrån förekommande arbeten, har riksräkenskapsverket hemställt om befrielse för honom från handläggning av vissa ärenden, vilka icke direkt sammanhånga med honom åvilande uppdrag att i olika hänseenden följa försvarsutgifternas utveckling och statsverkets kassaställning m. m. Då ämbetsverket vidare ansett de arbetsuppgifter, från vilkas handhavande tillförordnade budgetbyråchefen sålunda skulle befrias, vara av den art och omfattning, att för desammas utförande borde finnas en befattningshavare i byråchefs ställning, har ämbetsverket föreslagit meddelande av förordnande för annan tjänsteman att i angivna omfattning uppehålla byråchefsbefattningen mot åtnjutande av vikariatslön. De härmed förenade merkostnaderna ha beräknats till 11,250 kronor för budgetår.

Vidare har föreslagits förstärkning av budgetbyråns icke-ordinarie personal med en befattningshavare i amanuensgraden och två i biträdesgraden. Kostnaden härför har beräknats till 11,000 kronor för budgetår.

Ämbetsverket har dessutom beräknat en av organisationsförstärkningen betingad engångsutgift för anskaffning av maskiner m. m. Härom har i framställningen anförts, att den nuvarande maskinuppsättningen visat sig otillräcklig redan för den nuvarande personalen och att tillräckligt antal kontorsmaskiner är nödvändigt för att arbetet över huvud skall kunna bedrivas rationellt. Vidare har ämbetsverket framhållit, att den föreslagna personalökningen sannolikt gör det nödvändigt att i avvaktan på definitivt ordnande av verkets lokalfråga anskaffa provisoriska lokaler, i samband varmed skulle uppkomma kostnader för möbler, hyllinredning m. m. Enligt ämbetsverkets beräkningar belöpa sig kostnaderna för nyanskaffning av erforderliga maskiner och möbler m. m. till 20,000 kronor. Ämbetsverket har

hemställt, att detta belopp måtte anvisas för innevarande budgetår. Därjämte har ämbetsverket hemställt om anvisande för samma budgetår av dels 500 kronor för ökade sjukvårdskostnader, dels 1,500 kronor för reseersättningar i samband med granskningen av militära räkenskaper, dels ock 2,000 kronor för läckande av merutgifter för publikationstryck, föranledda av budgetredovisningens utvidgning samt inträdd prisstegring. Sammanlagt skulle alltså till extra omkostnader för innevarande budgetår anvisas 24,000 kronor.

Därjämte har riksräkenskapsverket för nästa budgetår beräknat 5,000 kronor till extra omkostnader.

Den 17 oktober 1941 har *Kungl. Maj:t* i överensstämmelse med riksräkenskapsverkets förut omförmälda förslag meddelat beslut angående partiell ledighet tills vidare från och med den 20 oktober 1941 för tillförordnade byråchefen å budgetbyrån samt om därav föranlett särskilt förordnande å byråchefstjänsten.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Den med krisförhållandena sammanhängande utvecklingen av statens inkomster och utgifter har medfört en väsentlig ökning av riksräkenskapsverkets arbete med räkenskapsgranskning och budgetredovisning. Ökningen har vad revisionsarbetet angår icke blott kommit till synes i form av en tillväxt med inemot 50 procent av det till verket ingående räkenskapsmaterialet, utan därtill kommer, att materialet numera omfattar flera nya inkomst- och utgiftsgrupper. I såväl ena som andra hänseendet representera de militära centralförvaltningarnas utgifter samt länsstyrelsernas utbetalningar för olika försvars- och krisändamål betydande tillskott till granskningsuppgifterna. Beträffande den skattekontrollerande verksamheten har en liknande utveckling föranletts av tillkomsten under krisåren av nya skatter. Vad särskilt angår omsättningsskatten hör i detta sammanhang understrykas vikten av att denna skatt inom riksräkenskapsverket ägnas icke blott en siffermässig kontroll utan även en saklig tillsyn, avseende uppbördens handhavande och utövad med ledning av uppbördsstatistiska undersökningar. För riksräkenskapsverkets budgetbyrå ha de av krisen föranledda omgestaltningarna i budgetförhållandena och de med försvarsutgifterna sammanhängande redovisningsproblemen medfört nya, krävande arbetsuppgifter.

Den sålunda inträdda ökningen av arbetsbördan har, bortsett från ett tilläggsstatsanslag för budgetåret 1940/41 av 7,500 kronor till vissa övertids- och reseersättningar m. m., hittills icke föranlett någon egentlig förstärkning av riksräkenskapsverkets administration. Den ökning av avlöningskostnaderna för icke-ordinarie personal, som beräknats vid fastställandet av avlöningsstaten för innevarande budgetår, har varit betingad — utom av ändrade grunder för uppställningen av avlöningsstaterna för allmänna civilförvaltningens myndigheter — jämväl av nödvändigheten att anställa personal i ersättning för befattningshavare, som tagits i anspråk för tjänstgöring eller särskilda uppdrag utom verket.

Enligt vad av handlingarna framgår är det icke möjligt för ämbetsverket att med den nuvarande personaltillgången ombesörja all den granskning av räkenskaperna, som rätteligen borde ske, utan räkenskaperna ha i stegrad omfattning måst lämnas utan granskning. Ämbetsverket har framhållit såsom nödvändigt, att ändring härutinnan kommer till stånd. För egen del anser jag vad ämbetsverket sålunda anfört vara fullt befogat. Uppenbarligen måste

det tillses, att den i det rådande krisläget inträdda stegringen av statens inkomster och utgifter icke får leda till ett eftersättande av kontrollen över upp- och medelsförvaltning.

Riksräkenskapsverkets förslag till förstärkning av revisionspersonalen innebär i främsta rummet nyanställning av icke-ordinarie amanuens- och biträdespersonal. För sådant ändamål hemställer ämbetsverket om anvisande av särskilda avlöningsmedel med, för budgetår räknat, 71,500 kronor, motsvarande lönekostnaderna, utom rörligt tillägg, för 8 tjänstemän i amanuensgraden och 14 i biträdesgraden. Dessutom skola enligt ämbetsverkets förslag medel beräknas med 1,220 kronor för budgetår till vikariatsersättningar vid vissa förste revisors- och kansliskrivarförordnanden. Vad riksräkenskapsverket i dessa hänseenden föreslagit innebär ett fullföljande av den efter verkets nyorganisation år 1939 tillämpade metoden att låta granskningsarbetet under en möjligast effektiv ledning i ökad utsträckning utföras av underordnad personal. Av skäl, som förut anförts, tillstyrker jag, att de föreslagna förstärkningsåtgärderna snarast genomföras. Huruvida ett av förordnandena bör meddelas å kansliskrivarbefattning i stället för att, såsom för närvarande är fallet, avse kameralbiträdesbefattning, bör dock bli beroende på prövningen i sinom tid av det föreliggande förslaget om uppflyttning av vissa befattningar till kansliskrivarbefattningar.

Med hänsyn till arbetsförhållandena inom budgetbyrån har riksräkenskapsverket framställt förslag om partiell tjänstledighet för tillförordnade byråchefen å byrån samt om vikariatslöneförordnande i anslutning därtill, vilket förslag Kungl. Maj:t bifallit genom förenämnda beslut den 17 oktober 1941. Kostnaden härför har beräknats till 11,250 kronor för budgetår. Vidare har ämbetsverket hemställt om anvisande av medel, beräknade till 11,000 kronor för budgetår, till anställande å budgetbyrån av en icke-ordinarie befattningshavare i amanuensgraden och två i biträdesgraden. För denna förstärkning liksom för en del av förenämnda förstärkning av revisionspersonalen — i vilka båda hänseenden fråga varit om ökning av arbetskraften för kontrollen å eller redovisningen av med försvarsberedskapen sammanhängande utgifter — har det funnits nödvändigt att ställa medel till förfogande från förskottsstaten.

De extra avlöningskostnaderna skulle alltså för budgetår uppgå till sammanlagt i runt tal 95,000 kronor, vartill kommer rörligt tillägg med 10,000 kronor.

De ifrågavarande personalförstärkningarna beräknas vara i huvudsak genomförda under loppet av innevarande budgetår. Under detta budgetår erfordras för ändamålet ett avlöningsbelopp av 49,000 kronor, rörligt tillägg inberäknat. I detta belopp ingår det från förskottsstaten anvisade avlöningsbeloppet, 27,000 kronor.

Riksräkenskapsverket har vidare hemställt om anvisande av medel till vissa extra omkostnader i samband med personalförstärkningen. För innevarande budgetår skulle för ändamålet erfordras 24,000 kronor, därav 20,000 kronor för nyanskaffning av kontorsmaskiner och möbler m. m., 500 kronor till sjukvård m. m., 1,500 kronor — eller samma belopp som anvisats från förskottsstaten — till reseersättningar och 2,000 kronor till publikationstryck. På de av ämbetsverket anförda skälen finner jag oundgängligt, att medel anvisas till den ifrågasatta nyanskaffningen. Mot det för ändamålet beräknade beloppet har jag icke något att erinra. Ej heller finner jag anledning till erinran mot de övriga av riksräkenskapsverket beräknade extra omkostnaderna.

Enär det föreliggande särskilda medelsbehovet föranletts av krisförhållandena, anser jag i likhet med riksräkenskapsverket, att detsamma bör till-

godoses genom anvisande av särskilt anslag. För innevarande budgetår bör dylikt anslag nu äskas å tilläggsstat med (49,000 + 24,000 =) 73,000 kronor. Anslaget bör upptagas såsom obetecknat. På Kungl. Maj:t torde böra ankomma att meddela de föreskrifter rörande anslagsbeloppets fördelning på olika ändamål, som kunna finnas erforderliga. Från anslaget bör ersättning tillföras förenämnda förskottsanslag för de på grund av Kungl. Maj:ts beslut den 28 juni 1941 bestridda utgifterna.

Till frågan om anvisande av medel för de av personalförstärkningen betingade extra kostnaderna för budgetåret 1942/43 torde jag få återkomma vid anmälan av ämbetsverkets övriga anslagsäskanden för nämnda budgetår.

I likhet med departementschefen anser utskottet riksräkenskapsverkets administration böra erhålla sådan förstärkning, att den i det rådande krisläget inträdda stegringen av statens inkomster och utgifter icke på grund av knapp tillgång på arbetskrafter leder till eftersättande av verkets kontroll över uppbörd och medelsförvaltning. Utskottet delar departementschefens uppfattning om angelägenheten av en förstärkning av revisionspersonalen. Det nu föreliggande förslaget till dylik förstärkning tillstyrkes av utskottet. Likaså tillstyrker utskottet anvisande av medel till den förstärkning av personalen å budgetbyrån, för vilken det funnits nödvändigt att ställa medel till förfogande från förskottsstaten för försvarsväsendet.

Berörda förstärkningsanordningar beräknas för innevarande budgetår draga en kostnad av 49,000 kronor till avlöningar och 24,000 kronor till omkostnader, därvid vissa engångskostnader medräknats. Medelsbehovet, som alltså uppskattats till (49,000 + 24,000) 73,000 kronor, skall enligt förslaget tillgodoses genom anvisande av särskilt anslag. Ifrågavarande beräkningar och förslag hava icke givit utskottet anledning till erinran.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksräkenskapsverket: Förstärkning av riksräkenskapsverkets administration m. m.* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 under sjunde huvudtiteln anvisa ett anslag av 73,000 kronor.

Stockholm den 5 december 1941.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Asplund, Heiding, Andrén, Sven Larsson, Carlström, Bäcklund, Karl Andersson, Boman, Gustaf Iwar Anderson, friherre De Geer* och *Emil Petersson*; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson* i Eskilstuna, *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Andersson* i Prästbol, *Isacsson, Holmdal, Andersson* i Södergård, *Aqvist, Viklund, fru Alvé*n och herr *Eriksson* i Frägsta.